

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشگاه علوم پزشکی
و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده دندانپزشکی

پایان نامه جهت اخذ درجه‌ی دکترای جراحی دندانپزشکی

عنوان:

ارزیابی رفتار بهداشتی دهان و وضعیت اجتماعی اقتصادی در کودکان مبتلا به عفونت
هلیکوباکتری پیلوری_ مطالعه‌ی موردی شاهی

استاد راهنما:

دکتر سمیه حکمت فر

استاد مشاور:

دکتر تلما ظهیریان مقدم

نگارش:

سمانه اسدی بقال

زمستان ۱۴۰۰

کد پایان نامه: ۲۰۸

گواهی اصالت پایان نامه

اینجانب سمانه اسدی بقال دانش آموخته رشته دندانپزشکی مقطع دکتری حرفه ای به شماره دانشجویی ۹۴۱۸۱۶۰۱۰ گواهی می نمایم که این پایان نامه تحت عنوان " ارزیابی رفتار بهداشتی دهان و وضعیت اجتماعی اقتصادی در کودکان مبتلا به عفونت هلیکوباکتر پیلوری " به راهنمایی استاد محترم سرکار خانم دکتر سمیه حکمت فر بطور کامل اصل و بدون هرگونه سرقت علمی/ادبی بر اساس تعریف 'Plagiarism نگارش شده است و تمام یا قسمتی از آن توسط فرد دیگری در پایان نامه یا مراکز علمی دیگر ارائه نشده است. در ضمن اینجانب از مقررات مربوط به عدم رعایت صداقت در ارائه پایان نامه که منجر به مردود شدن و ارجاع به شورای پژوهشی دانشکده می شود، اطلاع کافی دارم.

تاریخ و امضاء
دانشجو
۱۴۰۰، ۱۲، ۱۴

بدینوسیله اصالت (ORIGINALITY) و صحت نتایج این پایان نامه مورد تأیید اینجانب دکتر سمیه حکمت فر استاد راهنما/استاد راهنمای اول می باشد.

استاد راهنمای اول
تاریخ و امضاء
۱۴۰۰، ۱۲، ۱۴

Plagiarism Plagiarism یا سرقت علمی/ ادبی عبارت است از استفاده از تمامی یا قسمتی از مطالب یا ایده‌های منتشر شده یا منتشر نشده فرد یا افراد دیگر بدون ذکر منبع بطور مناسب یا کسب اجازه در موارد ضروری.

صفحه تقدیم

این پایان نامه را به خانواده می عزیزم که همواره مشوق من بوده و بدون حمایت های دلسوزانه می آن ها این رساله به پایان نمی رسید، تقدیم می کنم.

صفحه تقدیر و سپاسگزاری

اکنون که به یاری پروردگار و راهبانی اساتید بزرگوار موفق به پایان این رساله شده‌ام و وظیفه‌ی خود می‌دانم که نهایت سپاسگزاری خود را از تمامی عزیزانی که در این راه به من کمک کرده‌اند، به‌علل آورم. در آغاز از استاد راهنمای بزرگوارم سرکار خانم دکتر سمیه حکمت‌فر به پاس تمامی حمایت‌ها و زحمات بی‌شائبه‌شان در طی انجام این پایان‌نامه کمال تشکر و قدردانی را دارم.

از سرکار خانم تلمظ‌سیریان که استاد مشاور این پایان‌نامه بوده‌اند، به پاس تمامی زحمات بی‌دیغ‌شان سپاسگزاری می‌کنم.

از خانواده‌ی عزیزم که همیشه مشوق راه من بوده و در تک‌تک لحظات زندگی کنار من بودند، نهایت سپاسگزاری و قدردانی را ابراز می‌دارم.

و در پایان از تمامی عزیزانی که در طول انجام این پروژه مرا یاری کرده‌اند، کمال تشکر و قدردانی را ابراز می‌نمایم.

چکیده

ارزیابی رفتار بهداشتی دهان و وضعیت اجتماعی اقتصادی در کودکان مبتلا به عفونت هلیکوباکتریپیلوری

مقدمه: هلیکوباکتریپیلوری یک پاتوژن مهم انسانی و عامل ایجاد یکی از شایع‌ترین عفونت‌های باکتریال در سیستم گوارشی انسان می‌باشد. در برخی از مطالعات ارتباط مثبتی بین میزان پلاک و حضور هلیکوباکتریپیلوری در حفره‌ی دهان مشاهده شده است. هلیکوباکتریپیلوری موجود در حفره‌ی دهان، ممکن است با اجزای اکوسیستم آن نیز در تعامل باشد. از طرف دیگر وضعیت مالی و سطح درآمد بر تعداد دفعات مراجعه به دندانپزشکی و دریافت درمان‌های مناسب تأثیر می‌گذارد. مطالعه‌ی حاضر به بررسی میزان رعایت بهداشت دهان و وضعیت اجتماعی اقتصادی در کودکان مبتلا به عفونت هلیکوباکتریپیلوری می‌پردازد.

مواد و روش‌ها: در این مطالعه‌ی موردی شاهده‌ی، تعداد ۵۸ کودک ۵ تا ۲۰ ساله که در هر رده‌ی سنی ۵ تا ۱۰ سال ۳۱ نفر، ۱۰ تا ۱۵ سال ۱۸ نفر و ۱۵ تا ۲۰ سال ۹ نفر که شامل ۲۶ نفر دختر و ۳۲ نفر پسر بودند، مورد بررسی قرار گرفتند. ۱۹ نفر از این کودکان مبتلا به عفونت هلیکوباکتریپیلوری بوده و ۳۹ نفر به عنوان گروه کنترل تعیین شدند. با تهیه‌ی پرسشنامه‌ای و از طریق مصاحبه با والدین کودکان اطلاعاتی شامل سن، جنسیت، وضعیت اجتماعی اقتصادی به دست آمد و نیز وضعیت رفتارهای بهداشتی دهان که شامل سابقه‌ی فلورایدتراپی موضعی، سن شروع مسواک‌زدن، تعداد دفعات مسواک‌زدن در شبانه‌روز و استفاده از خمیردندان فلورایددار بود، مورد بررسی قرار گرفته و داده‌ها در محیط نرم افزار SPSS Version 25 تجزیه و تحلیل شدند. برای تحلیل داده‌ها، آزمون‌های آماری نظیر آزمون کای‌دو مورد استفاده قرار گرفت و در همه‌ی موارد سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد ($P < 0/05$).

یافته‌ها: مطالعه‌ی حاضر نشان داد که بین دو گروه مورد که مبتلا به عفونت هلیکوباکتریپیلوری بودند و گروه شاهد تفاوت معنی‌داری از نظر فاکتورهای مورد مطالعه که شامل سن، جنسیت، وضعیت اجتماعی اقتصادی و وضعیت رفتارهای بهداشتی دهان بود، وجود نداشت ($P > 0/05$).

نتیجه‌گیری: عفونت هلیکوباکتریپیلوری با شرایط اجتماعی اقتصادی و رفتار بهداشتی دهان ارتباطی ندارد.

کلیدواژه‌ها: هلیکوباکتریپیلوری، وضعیت اجتماعی اقتصادی، کودکان، رفتار بهداشتی دهان.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
الف.....	چکیده.....
	فصل اول: معرفی پژوهش
۲.....	۱-۱. مقدمه، بیان مسأله و ضرورت اجرای پژوهش.....
۹.....	۲-۱. اهداف پژوهش.....
۹.....	۳-۱. هدف کلی.....
۹.....	۴-۱. اهداف اختصاصی.....
۹.....	۵-۱. اهداف کاربردی.....
۹.....	۶-۱. سؤالات و فرضیه‌های پژوهش.....
۱۰.....	۷-۱. تعریف واژه‌ها.....
	فصل دوم: مبانی نظری و پیشینه پژوهش
۱۳.....	۱-۲. مقدمه.....
۱۳.....	۲-۲. مبانی نظری پژوهش.....
۱۳.....	۱-۲-۲. اپیدمیولوژی عفونت هلیکوباکتر پیلوری.....
۱۵.....	۲-۲-۲. پاتوژنز و فاکتورهای ویروالانس هلیکوباکتر پیلوری.....
۱۸.....	۳-۲-۲. تأثیرات هلیکوباکتر پیلوری بر روی فیزیولوژی گاستریک.....
۲۱.....	۴-۲-۲. جنبه‌های بالینی عفونت هلیکوباکتر پیلوری.....
۲۳.....	۵-۲-۲. کارسینوژنز القا شده با هلیکوباکتر پیلوری.....
۲۵.....	۶-۲-۲. ارتباط عفونت هلیکوباکتر پیلوری با بیماری‌های دیگر.....
۲۷.....	۷-۲-۲. هلیکوباکتر پیلوری در پلاک دهان و دندان.....
۳۰.....	۸-۲-۲. هلیکوباکتر پیلوری و بیماری پریودنتال.....
۳۲.....	۹-۲-۲. هلیکوباکتر پیلوری و آفت‌های دهانی.....
۳۳.....	۱۰-۲-۲. هلیکوباکتر پیلوری و هالیتوزیس.....
۳۴.....	۱۱-۲-۲. هلیکوباکتر پیلوری و بیماری‌های اتوایمیون.....
۳۶.....	۱۲-۲-۲. هلیکوباکتر پیلوری و سرطان دهان.....
۳۷.....	۱۳-۲-۲. تشخیص عفونت هلیکوباکتر پیلوری.....

مدیریت عفونت هلیکوباکتریلوری.....	۱۴-۲-۲	۳۹
عود عفونت هلیکوباکتریلوری.....	۱۵-۲-۲	۴۲
ارتباط عفونت هلیکوباکتریلوری با وضعیت اجتماعی اقتصادی.....	۱۶-۲-۲	۴۵
ارتباط عفونت هلیکوباکتریلوری با رفتار بهداشتی دهان، استرپتوکوک موتانس، پوسیدگی دندان.....	۱۷-۲-۲	۴۷
مروری بر پیشینه پژوهش.....	۳-۲	۵۱
پیشینه پژوهش در ایران.....	۱-۳-۲	۵۱
پیشینه پژوهش در خارج.....	۲-۳-۲	۵۶
جمع‌بندی پیشینه‌های پژوهش.....	۳-۳-۲	۶۰

فصل سوم: مواد و روش‌ها

نوع مطالعه و روش پژوهش.....	۱-۳	۶۵
جامعه‌ی آماری پژوهش.....	۲-۳	۶۵
معیارهای ورود و خروج به مطالعه.....	۳-۳	۶۵
حجم نمونه و روش نمونه‌گیری.....	۴-۳	۶۵
ابزار و روش گردآوری داده‌ها.....	۵-۳	۶۶
زمان و مکان انجام پژوهش.....	۶-۳	۶۶
متغیرهای پژوهش.....	۷-۳	۶۶
روش تجزیه و تحلیل داده‌ها.....	۸-۳	۶۷
ملاحظات اخلاقی.....	۹-۳	۶۷

فصل چهارم: یافته‌های پژوهش

مقدمه.....	۱-۴	۷۰
یافته‌های توصیفی.....	۲-۴	۷۰
یافته‌های تحلیلی.....	۳-۴	۷۲

فصل پنجم: بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای پژوهش

بحث.....	۱-۵	۸۳
نتیجه‌گیری.....	۲-۵	۹۳

عنوان

صفحه

۳-۵. محدودیت‌ها و پیشنهادهای پژوهش.....	۹۳
۱-۳-۵. محدودیت‌های پژوهش	۹۳
۲-۳-۵. پیشنهادهای پژوهشی	۹۳
فهرست منابع.....	۹۵

فهرست جدول‌ها

صفحه	عنوان
۶۸	جدول ۳-۱. متغیرهای مطالعه.....
۷۰	جدول ۴-۱. توزیع آماری سن.....
۷۱	جدول ۴-۲. توزیع جنسیت.....
۷۲	جدول ۴-۳. وضعیت تحصیلی پدر.....
۷۴	جدول ۴-۴. وضعیت تحصیلی مادر.....
۷۵	جدول ۴-۵. وضعیت سطح درآمد خانواده در ماه.....
۷۷	جدول ۴-۶. سابقه‌ی دریافت فلورایدتراپی موضعی.....
۷۸	جدول ۴-۷. سن شروع مسواک‌زدن.....
۷۹	جدول ۴-۸. تعداد دفعات مسواک‌زدن در شبانه‌روز.....
۸۰	جدول ۴-۹. استفاده از نخ دندان.....
۸۱	جدول ۴-۱۰. استفاده از خمیردندان فلورایددار.....